

Vårt Land, lørdag 28.11.92

Vi må tenke nytt

Av statsminister Gro Harlem Brundtland

Hva preger hverdagen og den perioden vi er inne i? Hvordan opplever vi samtiden og utsiktene fremover? Hva vet vi, hva aner vi og hva føler vi?

Når vi svarer på disse spørsmålene, er det er noen stikkord som skiller seg ut: Forandring og usikkerhet - og for mange også uro og utrygghet.

Da må vi også spørre: Hvordan kan vi, i en tid så preget av rivende utvikling, feste de politiske grepene for å få bedre styring med samfunnsutviklingen? Hvordan kan vi sammen forstå og håndtere endringskrefter som griper inn på alle livets områder?

Eksemplene på disse endringene er mange og konkrete nok. Vi ser det i mediautviklingen med satelittene og fjernsynskanalene, vi ser det på oppfinnelsene og de nye hjelpemidlene innenfor medisinen. Her ledes ny teknologi, internasjonale kunnskapsoverføringer og kompliserte endringskrefter rett inn i din og min hverdag.

Den rivende utviklingen gir oss ikke bare en ny hverdag, på noen ganske få år har vi også fått en ny arbeidsdeling mellom landene. Hvis vi ser oss rundt, hjemme i vår egen stue, eller på kjøkkenet; for ikke å snakke om på parkeringsplassene - ser vi at mesteparten av de forbruksartiklene vi omgir oss med, er laget i andre land. Mange varer som vi tidligere produserte selv, henter vi nå fra utlandet. Dette må vi betale for ved å selge til andre det vi selv kan produsere bedre eller billigere - og som utlendingene dermed vil kjøpe av oss.

Jo mer vi kjøper av varer som biler, radio-anlegg og videokamerar fra utlandet, jo oftere vi ferierer i syden - jo mer må vi få solgt til utlandet av varer som fisk, aluminium, olje og gass, eller tjenester som skipsfart og reiseliv.

Dette gjelder ikke bare hos oss. I USA lages det snart ikke fjernsynsapparater lenger. Spesialisering og omstilling ikke bare

er en utfordring for Norge og de små landene. Denne utviklingen stiller oss overfor nye krav. Vi må tenke nytt og utnytte våre råvarer og evner på en bedre måte, hvis vi skal sikre våre arbeidsplasser og vår verdiskapning.

Slik er den åpne norske økonomien, og slik veves landene tettere sammen i en gjensidig avhengighet. Det påvirker ikke bare hverdagen vår, det påvirker i stor grad også de mulighetene vi har til å styre vårt eget samfunn.

I sommer var ett hete politiske tema nordmenns grensehandel i Sverige. Når svenskene senker avgiftene på bensin og andre varer, får det betydning for vår egen avgiftspolitik. Vi kan ikke øke de samme avgiftene, uten at det får konsekvenser for mange kjøpmenn langs grensa, og dermed også for norske arbeidsplasser.

Mye av den skepsis som i dag gjør seg gjeldende - i mange land - til politikere og til politisk virke, skyldes nok at beslutninger i nasjonale og lokale demokratiske institusjoner ikke alene kan løse problemene som angår folk flest i deres hverdag.

Skal vi gjenvinne kontrollen og styringen over mange av de kreftene som former vår hverdag, er det ikke lenger nok å kunne fatte vedtak i kommunestyre, fylkesting og Storting. Skal vi kunne fatte demokratiske beslutninger som virkelig setter oss i stand til å håndtere utfordringene, må vi kunne ta beslutninger som virker på tvers av landegrensene. Ingen kan lenger med troverdighet si til norske velgere at vi kan løse alle våre oppgaver gjennom beslutninger i Norge alene. Å avskjære oss fra de fora der viktige beslutninger fattes, er i virkeligheten å begrense vår egen selvråderett.

Vi vet at beslutninger av stor viktighet for hele Europas framtid vil bli forberedt og fattet i EF. Derfor har et stort flertall i Stortinget gitt sin tilslutning til at Norge søker medlemskap i EF, fordi det er gjennom medlemskap vi best kan ivareta våre egne interesser i årene som kommer.

Norge hører naturlig hjemme i et forpliktende samarbeid med de demokratiske land i vår verdensdel. Sammen med de krefter som deler våre verdier vil vi arbeide for at sysselsetting, miljø

og sosial rettferdighet skal prege EF-samarbeidet. I forhandlingene vil vi legge avgjørende vekt på å ivareta hensynet til våre distrikter, er landbruk som drives under helt andre forhold enn i Europa forøvrig og til forvaltningen av fiskeressurser og våre olje- og gassressurser.

Til syvende og sist er det den enkelte som skal avgjøre om Norge skal bli medlem i EF gjennom en folkeavstemning. Fram til den skal holdes, vil debatten fortsette. Jeg er sikker på at det vil skje med et betydelig engasjement. Gjennom den brede utredning som er gjennomført om konsekvensene av ulike tilknytningsformer til EF, kan alle skaffe seg informasjon og kunnskap.

Et samarbeid i EF gir ikke svaret på alle våre utfordringer, men jeg er overbevist om at det setter oss bedre i stand til å løse dem. Ett er imidlertid sikkert: Vi kan ikke velge oss bort fra framtidens utfordringer. Derfor ville det vært uansvarlig om vi hadde unnlatt å ta debatten, fordi den er krevende. Et levende demokrati må makte å håndtere også de vanskelige spørsmålene. En demokratisk debatt om hvilket samfunn vi ønsker må aldri ta slutt.